

SISTEM PREVENCIJE NASILJA I ZAŠTITE NOVINARA

Izveštaj o medijima koji izveštavaju na jugu Srbije

1

ANEM i Centar za razvoj lokalnih medija

**Autorke:
Jana Jacić
Jelena Milenković**

Beograd – Požarevac – jug Srbije, jun 2025.

Uvod

Prema najnovijim podacima [NUNS](#)-a, od početka 2025. godine zabeleženo je 135 slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara. Na jugu Srbije: 79 slučajeva pritisaka, 34 verbalne pretnje i 19 fizičkih napada.

Izveštaj „Indikatori za nivo slobode medija i indeks bezbednosti novinara 2024” pokazao je da se situacija bezbednosti i radnog položaja novinara u Srbiji tokom 2024. godine dodatno pogoršala, uprkos formalno postojećim mehanizmima zaštite i zakonskom okviru. Najveći izazovi odnose se na porast napada i pritisaka, neefikasnost institucija, pogoršanje socijalnog statusa novinara i izraženu političku instrumentalizaciju regulatornih tela.

Kada je u pitanju konkursno sufinansiranje medijskih projekata, navedeni izveštaj pokazuje da sistem sufinansiranja medija u Srbiji karakterišu brojne nepravilnosti, uključujući zloupotrebe u izboru komisija, netransparentnu dodelu sredstava i favorizovanje medija koji krše novinarski kodeks.

2

Još jedan od zaključaka navedenog izveštaja jeste da je u pojedinim slučajevima napada na novinare zabeleženo nasilje i od strane pripadnika policije.

Primećen je i porast strateških tužbi protiv javnog delovanja (SLAPP).

Pored komplikovane društvene i političke situacije u kojoj rade, novinari se suočavaju i sa ekonomskim poteškoćama, primarno zbog niskih primanja.

Svi ovi aspekti bili su i predmet analize Centra za razvoj lokalnih medija, a fokus je bio na medijima koji izveštavaju na prostoru juga Srbije.

Podatke koje iznosimo u ovom izveštaju dobili smo na osnovu intervjua sa Slavišom Milanovim, novinarom portala FAR iz Dimitrovgrada, Nenadom Paunovićem, vlasnikom portala Pirot Plus online i Plus radija, dr Dušanom Aleksićem, docentom na Departmanu za komunikologiju i novinarstvo Filozofskog fakulteta u Nišu, Milanom Zirojevićem, glavnim i odgovornim urednikom Južnih vesti, Mihajlom Stojkovićem, odgovornim urednikom InfoVranjskih, Srđanom Nonićem, glavnim i odgovornim urednikom portala Niška inicijativa, Nikolom Lazićem, osnivačem i urednikom portala Bujanovačke, Jetonom Ismailijem, glavnim i odgovornim urednikom portala FOL online, i Nikolom Doderovićem, dopisnikom australijskog SBS radija.

Ugrožavanje bezbednosti novinara

Srednja ocena nivoa bezbednosti novinara na jugu Srbije, na osnovu odgovora naših sagovornika, jeste trojka. Njihov opšti utisak je da, nije bilo previše situacija u kojima je bezbednost novinara bila narušena, ali da okolnosti i incidenti, posebno oni na protestima, ukazuju da se ide ka tome.

U ovom trenutku, osim toga što imamo potpuno devastiranu medijsku scenu na jugu Srbije, ona je poprilično podeljena. I postoji velika verovatnoća da će neko ugroziti vašu bezbednost na ovaj ili onaj način, bilo verbalno bilo fizički, samo na osnovu toga kom mediju pripadate, kaže Dušan Aleksić.

Postoje ad hoc incidenti koji ugrožavaju bezbednost novinara fizički. Takav smo imali na SNS skupu u Nišu pre izvesnog vremena. Po pitanju onlajn bezbednosti postoje različite vrste pretnji, pritisaka, komentara koji sadrže uvrede i onlajn maltretiranje. Ali oni su sastavni deo posla, odnosno u dužem nizu se dešavaju, pa smo na neki način postali otporni, navodi Milan Zirojević.

Svaki medij koji je u službi režima radi šta god želi bez ikakvih posledica, a mediji koji pokušavaju da budu iole objektivni, oni budu kažnjavani na različite načine. Novinari nisu uopšte bezbedni. Ili će biti fizički napadnuti od samih građana ili će jednostavno policija da reaguje tako da njih sklanja umesto da sklanja nasilnike, što je kontraproduktivno, smatra Nikola Doderović.

Na jugu Srbije beleže se različiti vidovi ugrožavanja bezbednosti novinara.

Bezbednost nezavisnih novinara u Pirotu je ozbiljno ugrožena. Vlast koristi sve mehanizme – pravne, ekonomske, političke – kako bi ugušila slobodno novinarstvo, navodi Nenad Paunović.

Slaviši Milanovu instaliran je špijunski softver dok je policija u Pirotu bila u posedu njegovog telefona.

Krajem februara Milanova i njegovog urednika Petra Videnova zaustavila je saobraćajna policija na ulazu u Pirot. Nakon što su im pregledali lična dokumenta, odvedeni su u policijsku stanicu pod izgovorom testiranja na psihoaktivne supstance. Nakon ulaska u policijsku stanicu, Milanovu je rečeno da mora da ostavi sve lične stvari, uključujući i telefon. Iako su testovi bili negativni, u policijskoj stanici je proveo više od dva sata, a dvojica policajaca su sa njim obavili razgovor i predali mu nalog za saslušanje u svojstvu građanina. U policiji su ga ispitivali o novinarskom radu, finansiranju portala FAR, ali i o njegovim odlascima u Bugarsku.

Nakon što mu je vraćen telefon, primetio je da mu nedostaju aplikacije.

Pošto sam bio zadržan više od dva sata, verovao sam da će mi stići dosta poruka. Stigle su mi poruke od MTS-a. Međutim, nije bilo ostalih aplikacija. Wi-fi je bio isključen, mobilni podaci isključeni. Wi-fi se možda nekada i sam isključi kad nije aktivan, međutim, mobilni podaci nikad nisu isključeni. To mi je delovalo sumnjivo. Pozvao sam prijatelje da vidim kako mogu da proverim da li je telefon koji je bio ugašen imao neke aktivnosti. Preporučili su mi jednu dobru aplikaciju, koja se pokazala kao 99% tačna. Otkako sam ušao i predao telefon, nekih pola sata nakon toga je uključen. Izlistalo mi je dosta security-a, dosta galerija, kontakte. Sve živo su pregledali. Obavestio sam NUNS i OEBS. Povezali su me sa Share fondacijom, koja je ustanovila da je tu bilo nekih stvari. Poslali su Amnestiju i tako smo došli do toga da su ipak dirali telefon na nezakonit način. Niti sam dobio bilo kakvo obaveštenje od MUP-a da će mi se telefon pregledati, niti sam dao saglasnost, niti dao šifru – apsolutno ništa, objašnjava Milanov.

Novinar koji je bio priveden je i Nikola Doderović, koji je u pratnji kolege sa Filozofskog fakulteta snimao miting SNS-a.

Na sred ulice zaustavilo nas je šest policajaca u civilu. Tražili su legitimacije, lične karte i ostalo. Ja sam imao sve, kolega nije imao ličnu kartu. Meni je bilo logično da će mu naplatiti kaznu 5000 dinara i da to bude to. Međutim, oni su to digli na drugi nivo i onda su krenuli da ga vode ka marici kod Narodnog pozorišta. Neka žena je došla da mi slika legitimaciju. Ja sam joj uzeo legitimaciju iz ruke i pitao na šta to liči da mi fotografiše legitimaciju i da mi fotografiše ličnu kartu, to su moja lična dokumenta.

Otišli smo tu kod Narodnog, meni su tu vadili stvari iz ranca, neke stvari su mi fotografisali, neke ne. Mog kolegu su zadržavali u marici da ga ispituju gde mu je lična karta. On je znao matični broj napamet, tako da su mogli sve da mu provere. Do mene je došao uniformisani policajac da mi stavi lisice. Jednu lisicu mi stavi, drugu promaši. Ja krenem malo da se smejem jer mi je bilo apsurdno. Pitao sam ih zašto vi mene privodite, a oni su mi rekli da nemam ličnu kartu i tako dalje. Došao je načelnik, koji mi se jedini predstavio, sa policijskom legitimacijom. On je rekao policajcu da sam kooperativan, da imam svu dokumentaciju i da mi skinu lisice, navodi Doderović.

Nakon toga odvezli su ih u policijsku stanicu i ispitivali u odvojenim prostorijama, a razlog je – nepoznat.

Mene su ispitivali kako sam krenuo da radim za ovaj medij, otkad radim za njega, do kad mi važi ugovor, da li urednik ima pravo da utiče na to šta ja radim, ili ja mogu sam da biram teme, tako neke stvari na koje ja nisam dužan da dajem odgovore uopšte. Pitali su me i da li imam neki dokaz da sam zaposlen, kaže Doderović.

Kada su ih pustili, rekli su im da im ne preporučuju da se vraćaju na skup, jer mogu potencijalno da ih privedu i oduzmu opremu.

Na sastanku Stalne radne grupe za bezbednost novinara pitao sam policijskog službenika koji me je priveo zašto me je priveo. To je bila jako smešna situacija, jer je odgovorio da su meni virile knjige iz ranca, navodi Doderović.

Novinar Bujanovačkih dobio je verbalne pretnje od strane saobraćajnih policajaca 2021. godine.

Najdrastičniji primer je bio za vreme korone. Mislim da je bila 2021. godina u leto. Kolega je radio neki video prilog sa trga – da li se poštuju ili ne poštuju mere. Usnimio je tri saobraćajca, dva u uniformi na dužnosti, i jedan je bio njihov kolega u civilu, u šortsu, kako sede u kafiću. Sasvim slučajno ih je snimio. I onda je jedan od njih ustao, pitao zašto ga (kolega) snima. Došlo je do verbalnih pretnji. Odmah smo to prijavili policiji, pa su oni pokrenuli disciplinski postupak. Istog dana je reagovala cela policijska uprava, ali slučaj nije dobio nikakav tužilački ili sudski epilog, navodi Nikola Lazić.

Za vreme kovida pretnje je dobijao i Jeton Ismaili.

Dvojica braće su preminula od posledica COVID-19, u roku od 24 sata, pa sam ja onda to objavio. Njihov ujak je došao u kuću da mi preti. Ušao je u kuću i pretio verbalno. Sve je uredno prijavljeno, policija je podnela krivičnu prijavu i onda je tužilaštvo to u nedostatku činjenica odbacilo, kaže Ismaili.

Novinarku Južnih vesti po ruci je, prilikom izveštavanja, udario učesnik SNS skupa u Nišu i bila je sprečena da obavlja svoj posao.

Na kraju skupa koji je organizovao SNS u Nišu došlo je do incidenta. Naša novinarka je snimala ljude koji su došli iz drugih gradova, koji su bili, kako smo ih zvali, lojalisti, odnosno sumnjivog bezbednosnog porekla. Jedan od učesnika, koji je najverovatnije osoba iz Novog Sada, iz tih miljea, imala je fizički kontakt, odnosno udarila novinarku po ruci, sprečila je da obavlja svoj posao, a policija je udaljila našu novinarku, a ne tog čoveka. Taj slučaj je prijavljen i ušao je u redovnu sudsku proceduru. Nema rešenja do danas, navodi Zirojević.

Članovi redakcije InfoVranjske dobijali su uvrede i bili nazivani pogrđnim imenima.

Najviše smo bili meta napada od strane Gradskog odbora Srpske napredne stranke i od strane Fudbalskog kluba "Mineralac", koji igra neku beton ligu. Pokojni urednik Stojković je dobio najgore uvrede u tom pisanom obliku, gde je nazvan svinjom i ostalim pogrđnim imenima. Reagovala je i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, koja je tražila od Gradskog odbora da se izvini. Oni se još uvek nisu izvinili. Novinar Slavomir Kostić je od FK "Mineralca"

dobio čak i ogroman grafit, tj. ceradu sa natpisom 'Kostiću smeće, FK "Mineralac" ti reket plaćati neće'. Pisali su pogrдне tekstove o nama. Mene su nazivali narkomanom, malom svinjom. To su bili napadi direktno od političke stranke, koja je na vlasti, navodi Mihajlo Stojković.

Pogrdni komentari dobijaju se uglavnom u internet sferi.

Ukoliko dirneš bilo koju temu koja je osetljiva ili nekog targetira, ako je od javnog interesa ili uključuje širu grupaciju ljudi, nema šanse da prođeš bez pogrđnih komentara i u inboks, navodi Nonić.

Imamo dosta pretnji sa anonimnih profila na mrežama. Sadržina je uglavnom, pošto smo mi dole u multietničkoj sredini, da smo strani plaćenici, da smo šiptarski plaćenici, da nas plaća Priština, da nas plaća Kurti itd, navodi Lazić.

Neadekvatna reakcija policije i tužilaštva

Većina naših sagovornika navodi da slučajeve ugrožavanja bezbednosti prijavljuje, ali ono što vide kao problematično jeste nedovoljan rad policije kada je bezbednost novinara u pitanju, pa čak i izostanak adekvatne reakcije.

Mi imamo tu deklarativnu stranu i tužilaštvo i policiju, imamo i kontakt tačke za medije koje su zadužene za napade na novinare. Međutim, to sve ostaje deklarativno. Mi se zalažemo da novinari budu bezbedni, ali se mali broj slučajeva zapravo procesuirao do nekog ozbiljnog nivoa da bismo dobili neke ozbiljne rezultate koji bi takve napade predupredili u budućnosti, smatra Aleksić.

Mislim da organi koji su zaduženi za bezbednost ne idu do kraja u nekim slučajevima, pogotovo kad su pretnje, ucene itd. u pitanju. Ponekad pokrenu neke slučajeve, ali to prekidaju i nemaju jasan epilog, što onda podstiče nove pretnje i nove pritiske, navodi Jeton Ismaili.

Govoreći o slučaju napada na novinarku Južnih vesti, ističe da je policija, umesto da zaštiti nju – zaštitila nasilnika.

Nefunkcionalnost sistema neminovno se odražava i na medijsku struku. Kada imate jedan uzurpiran privatizovan sistem, gde policija štiti nečije privatne interese i služi kao obezbeđenje privatnog skupa, onda tu ne možemo da govorimo ni o kakvoj javnoj funkciji i bezbednom obavljanju javnog posla na način na koji bi novinari trebali da rade, kaže Aleksić.

Srđanu Noniću na SNS skupu muškarac je pretio da će ga ubosti nožem.

Za pet minuta sam saznao ko je, pošto je Niš relativno malo mesto. Imam čak i video snimak toga. Prijavio sam to, išao, bio saslušan – ništa. Ja ne kažem da ne treba da se prijavljuje, puno puta, i u razgovorima sa Veranom Matićem i kolegama, kažem da treba da se prijavi, ali nekad toliko vremena izgubim. Ja sam negde na putu privatno, iz policije ili tužilaštva zovu da moraju u roku od 48h da me saslušaju zbog republičkog uputstva. Na kraju to ne rezultira ničim. Iako imaš snimak, iako imaš prepisku. Šta čekate? Da me izbodu nožem, pa da kažem: 'Evo, pogledajte, evo je ovde i evo je ovde rupa u glavi od letve ili snimak kako bežim po gradu da se ne bih pobio s nekim', navodi Nonić.

Kako navodi Slaviša Milanov, reakcija policije kada je u pitanju slučaj špijuniranja – ravan je nuli.

Pre svega unutrašnja kontrola pri MUP-u po mojoj pritužbi, ništa nije uradila. Ona je samo poslala na izjašnjenje načelniku pirotске policije. Samo su poslali na izjašnjenje.

Druga stvar je da tužilaštvo ništa ne radi, koliko znam, po tom pitanju. Nisam samo ja u pitanju, tu je još desetak aktivista koji su se našli na meti. To je bilo u februaru 2024. godine, a mi smo već u martu podneli krivičnu prijavu. Posle izveštaja Amnestija, imali su urgenciju, ali to je ostalo tako, rekao je Milanov.

7

Ne samo da je reakcija neadekvatna, već je u njegovom slučaju sama njegova bezbednost i privatnost narušena u policiji.

Očekivao sam da će nas policija štititi pri našem obavljanju posla. Međutim, ispostavilo se da, očigledno, rade u službi političara, verovatno i kriminalaca, da bi došli do nekih podataka koji su, pretpostavljam, njima bili zanimljivi, navodi Milanov.

I za Nenada Paunovića policija je „bila instrument pritiska, a ne zaštite”.

Strategije i obuke za bezbednost novinara

Strategije za bezbednost u analiziranim medijima uglavnom ne postoje, ali postoje nepisana pravila i usmeni dogovori. Pojedine redakcije sačinile su protokol nakon što su novinari doživeli incident i bezbednost im je bila ugrožena, što je slučaj u redakciji FAR-a. Čak i tamo gde postoji – protokol je samo na papiru.

Novinari svih redakcija medija koje smo analizirali izveštavali su sa protesta, a iskustva nekih od njih pokazuju da se protesti lako mogu pretvoriti u kriznu situaciju. Drugih kriznih situacija sa kojih su izveštavali nije bilo.

Naši sagovornici primećuju da je ranije bilo obuka za izveštavanje o kriznim situacijama, ali da ih poslednjih godina nema. Ipak, kako se razvija situacija sa protestima, a ugrožavanje bezbednosti novinara je učestalije – za takvim obukama postoji potreba.

Obuke vezane za bezbednost novinara, kako fizičku, tako i digitalnu, jesu dostupnije.

U stranom, australijskom mediju za koji radi Nikola Doderović, ovakva obuka je obavezna.

Mi kao SBS imamo svoj intranet sistem na kome, svaki put kada obnavljamo ugovor, mi moramo da prođemo kroz neku vrstu obuke koja uključuje i osnovne etičke standarde, uređivačku politiku, a uključuje, naravno, i vrste izveštavanja i kako treba da se ponašamo i o čemu da vodimo računa. Meni se sviđa što to nije samo da nam puste klip ili neki tekst, mi ga pročitamo i to je to, nego očekuju od nas i da uradimo test koji moramo da završimo u određenom vremenu, gde praktično pitaju kako bi se ti u ovoj situaciji snašao, da li smatraš da li je to okej ili nije. I tako oni vide u stvari kako mi razmišljamo. To je jako dobro, smatra Doderović.

Saradnja sa novinarskim udruženjima

Gotovo sve redakcije imaju saradnju sa novinarskim udruženjima i organizacijama i telima zaduženim za bezbednost novinara. Saradnja postoji sa Nezavisnim udruženjem novinara Srbije (NUNS), Udruženjem novinara Srbije (UNS), Lokal presom, Stalnom radnom grupom za bezbednost novinara, Asocijacijom nezavisnih elektronskih medija. Bez obzira na to što su na jugu Srbije, neke redakcije imale su saradnju i sa Nezavisnim udruženjem novinara Vojvodine. Saradnja postoji i sa OEBS-om, Građanskim inicijativama i Krokodilom.

Iskustvo Slaviše Milanova pokazuje da i sam sastanak sa kontaktima iz udruženja i organizacija može biti prevencija ozbiljnijih situacija.

Pre pandemije su nam uglavnom spominjali jednog kriminalca u našem okrugu. Pričali smo sa kontaktima u Pirotskom okrugu. Na jednom razgovoru smo ukazali da postoje neke indicije da se nešto može dogoditi. Nije bilo nikakvog krivičnog dela, ali sve što se dešavalo u prethodnom periodu ukazivalo je da može da se desi. I prestali su. Verovatno su političari dobili informaciju da smo mi bili na tom sastanku i razgovarali, onda se prekinulo spominjanje tog imena, navodi Milanov.

Iako je saradnju sa novinarskim udruženjima većina sagovornika ocenila kao dobru, pojedini sagovornici smatraju da bi na lokalnu morala biti konkretnija.

Nekako mi se čini da je ta saradnja poprilično pasivna. Dakle, nema tu neke interakcije ni sa jedne ni sa druge strane šta ko kome može da pomogne. Recimo, da udruženja imaju direktne podatke o tome šta se dešava na lokalnu i da dobiju potpunu sliku, a sa druge strane da novinari dobiju neku vrstu zaštite, saveta ili šta god im je potrebno da mogu što profesionalnije da obavljaju svoj posao, smatra Dušan Aleksić.

Bez obzira na to da li mi imamo strategiju za bezbednost novinara, da li NUNS, UNS, i bilo koja prijateljska udruženja reaguju, to nema nikakvu težinu u stvarnosti. Oni jesu naša podrška, mi smo zahvalni za podršku, od početka do kraja. Ni u jednom trenutku ne želim da zvučim nezahvalno, ali ja ne vidim da se bilo šta promenilo samo zato što je neko reagovao. Ja se bojim da su udruženja, pogotovo novinarska udruženja, daleko od lokalnih jedinica, gde su njihovi članovi ili oni koji se njima obraćaju za pomoć. Čini mi se da je lakše živeti u ovom trenutku kao novinar u Beogradu, nego živeti kao novinar u Vranju, Leskovcu, u Lebanu ili bilo gde, smatra Mihajlo Stojković.

9

Dostupnost informacija zavisi od političke i volje pojedinaca

Dostupnost informacija od javnih ustanova i institucija na jugu Srbije, prema iskustvima naših sagovornika, zavisi od političke volje, ali i i volje pojedinca.

Institucije u najvećoj meri nisu otvorene prema novinarima. Zapravo, najveći problem tu jeste što postoji selekcija novinara, odnosno onih koji su podobni i onih koji nisu. Recimo, kada šalžete pozive, saopštenja u vezi sa temama koje su od opšteg interesa i o kojima bi trebalo da obavestite sve medije i sve novinare, vi to ne radite, nego napravite spisak podobnih koji će to vaše saopštenje preneti bez izmene ili uz minimalne izmene, dok su drugi koji zapravo rade novinarski posao, dakle koji nisu propagandna, produžena ruka vlasti,

prinuđeni da pišu zahteve da dobiju informacije od značaja. Vrlo često nailaze na zatvorena vrata ili se pronalaze izgovori kako da im se te informacije ne dostave, čak i kada imaju najjednostavnije upite tipa šta će se desiti sa tom i tom ulicom, zašto je raskopana, navodi Dušan Aleksić.

Slaviša Milanov navodi da lokalni političari ne shvataju ulogu medija, ali i da zloupotrebljavaju Zakon o dostupnosti informacija od javnog značaja.

Mi im pošaljemo novinarska pitanja, gde nas upute na Zakon, što nema veze jedno sa drugim. Išli smo i preko zahteva za informacije od javnog značaja, a oni tu uvek koriste petnaesti dan da nam ih dostave, kada nama već prolazi dosta vremena, kaže Milanov.

Njegovo iskustvo pokazuje da ni žalba Povereniku za informacije od javnog značaja nije garancija da će dobiti odgovore.

Pouzdamo znam od različitih izvora da je postojala zabrana razgovora sa Južnim vestima u vreme mandata Dragane Sotirovski i da je poslato svim gradskim upravama da se jednostavno ne komunicira na taj način. Onda smo mi slali zahteve, gde smo jednostavno stavili njih u položaj da će prekršiti zakon ako ne odgovore. Neki nisu bili spremni da krše zakon ipak, pa su i odgovarali na zahteve. Trenutna situacija je takva da neki odgovaraju, neki ne. Postoji veći broj javnih preduzeća koja ne odgovaraju. Takođe, postoji nepozivanje na sednice Gradskog veća i na događaje koje gradonačelnik organizuje. Postoji selektivan poziv, nekim medijima, nekima ne. Poslednjih nekoliko puta nismo pozvani na važne događaje za građane u Gradskoj kući, jer su bile hitne konferencije od nekoliko sati unapred, a nismo pozivani, pa nismo mogli u trenutku ni da odemo, navodi Milan Zirojević.

Mihajlo Stojković navodi da je redakcija InfoVranjskih imala pozitivna iskustva na republičkom nivou.

Što se tiče republičkih institucija, do sada nismo imali nijedan problem. Jedna od najvećih saradnji koju smo imali po tom pitanju je sa Trezorom, gde smo mi nešto tražili, a oni su nam u roku od 14 dana dostavili brdo dokumentacije, navodi Stojković.

I Srđan Nonić navodi da uspeva da dobije informacije putem zahteva.

Neki put dobijem odgovor u toku jednog dana kad neko nema posla, pa hajde da to skinu s dnevnog reda, ili možda imaju interes da mi daju jer vide kog "lovim", a ne sviđa im se taj neko. I to se dešavalo. Mahom mi daju u roku od 15 dana. Imam tonu postupaka i žalbi koje sam pokrenuo kod Poverenika, koje su sad trenutno aktivne. A do sada ja ne znam koliko žalbenih postupaka sam dobio. Nažalost, ti postupci dugo traju. I skoro sve sam dobio, samo me jednom pobedio Pravni fakultet u Nišu, navodi Nonić.

Prema njegovim rečima, za vreme prethodne gradonačelnice, imali su korespondenta koji je zvao direktore i nadležne u gradu koji dobijaju zahteve za pristup informacijama od javnog značaja, i svi su dobijali naredbu da ga, čim dobiju zahtev od Niške inicijative, pozovu i onda im on kaže kako da odgovore.

Nikola Lazić iz Bujanovačkih navodi da se ne suočavaju sa time da neko od njih skriva informacije.

Ne pribegavamo često zahtevima. Poslednji put kada smo ga koristili bilo je kada smo radili plate u javnom sektoru, na lokalnu, u zdravstvu, u sudstvu, u policiji, u javnoj upravi, u opštinskoj upravi. Dobili smo ih pre roka od 15 dana, osim od policije, od koje nismo dobili. Kada šaljemo pitanja nekom ministarstvu, prvo pošaljemo mejlom. Do sada nismo imali neki problem oko toga. Imamo i svoje izvore, neke načine. Ali imamo pozitivno iskustvo sa direktorima javnih preduzeća. Javljaju se na telefon, odgovaraju na to što ih pitamo, bilo da je to afirmativno za njih ili nije, navodi Lazić.

Politički pritisci

Zbog izveštavanja lokalne vlasti vrše pritisak na određene redakcije. Pritisci se ogledaju u targetiranju kroz medije, pokušaje reketiranja, pritiske preko porodica, a postoje i oni indirektni, preko posrednika.

11

Nikola Lazić navodi da Bujanovačke preko posrednika dobijaju „dobronamerne sugestije“ da su „gori od N1“ i da bi „mogli malo da spuste loptu“.

Kako kaže, sa bivšim predsednikom opštine imali su kontinuirani sukob.

Njemu se jednostavno nije sviđalo kako mi izveštavamo. On je bio predsednik opštine do pre godinu dana. Pretio je da će nam zabraniti da pratimo sednice Skupštine, Opštinskog veća, optuživao nas da mu udaramo na porodicu, da smo lični. Do toga je došlo pre tri godine, kada smo pisali o javnoj nabavci za novogodišnju rasvetu. To je trajalo ne sa celom administracijom, nego samo sa njim, navodi Lazić.

Objavimo neki tekst u kome predsednik opštine neće da odgovori. Već sutradan on obilazi drugu lokalnu televiziju, i tu nas blati, etiketira, naziva opozicionima, špijunima i ne znam čime već, tako da nas jako dobro targetira. U početku nisam prijavljivao, jer sam mislio da nema svrhe, ali je na kraju ispalo dobro što smo počeli da prijavljujemo, da se vidi kontinuitet njihovog ponašanja, navodi Slaviša Milanov.

Nenad Paunović opisao je situaciju koja mu se dogodila zbog izveštavanja, ocenjujući je kao „klasičan pokušaj političke odmazde“.

Nakon tragedije 25.12.2022, kada je kod Pirota iskliznula cisterna i došlo do curenja amonijaka, pronašao sam telo poginulog turskog vozača i objavio tu informaciju, pre svih. Dva dana nakon tragedije, postavio sam teška pitanja ministarki Ireni Vujović. Posle toga, krenuo je pravi pakao. Privodili su me i držali četiri sata u policiji, a visoki funkcioner iz Beograda je naredio tužiocu u Nišu da se moj slučaj prosledi tužilaštvu u Pirotu sa ciljem da budem uhapšen, kaže Paunović.

Milan Zirojević navodi da vlasti znaju da ne mogu uticati na njihovu uređivačku politiku.

To su više psihološki pritisci, deljenje lekcija, zlonamerno tumačenje našeg rada, sve to neprijatno. To je za vreme ovog mandata. Za vreme mandata Dragane Sotirovski bio je izrazit psihološki pritisak na novinare koji su joj postavljali pitanja na terenu, jer je to bio neki deo njene taktike. I to je, mogu reći, s početka vešto rađeno sa njene strane. Koristila je svoje novinarsko iskustvo, rad u medijima, ali i tu neku vrstu manipulacije i psiholoških pritisaka. To je trajalo tokom celog njenog mandata, samo što smo mi, kada smo videli o čemu se radi, razvili neke tehnike kojima smo se suprotstavljali tome i mislim da smo to uspešno radili, navodi Zirojević.

Kao jedan od mehanizama navodi stalnu posetu poreske inspekcije Južnim vestima tokom 2017. i 2018. godine.

Godinu i po dana su bili u Južnim vestima pod različitim sumnjama. Na kraju se ništa nije desilo, jer je jednostavno bio čist administrativni pritisak, a ne nešto drugo, kaže Zirojević.

12

Redakcija Bujanovačkih dobija kontinuirane pretnje od lokalnog političara, nakon što je o njemu pisala.

On je odbornik i deo je lokalne vladajuće koalicije. Konstantno na svojim profilima na društvenim mrežama objavljuje da smo ustaše, da smo plaćenici, da će da nas raskrinka ko nas plaća, koliko nas plaća, za koga radimo, za koje službe. Ne samo u maloj sredini, to nije prijatno bilo gde, jer to ljudi čitaju, navodi Lazić.

Naši sagovornici ocenjuju da je većina medija u njihovim lokalnim sredinama pod kontrolom vlasti, što se najbolje vidi na medijskim konkursima.

Najčešći mehanizmi kontrole medija su, najpre, izbegavanje tema, ukoliko se proceni da teme mogu da naštetu rejtingu nekog lokalnog političara, a pre svega predsednika, jer imamo vrlo centralizovanu vlast gde jedan čovek donosi sve odluke, a ovi ostali to samo izvršavaju. Postoje čak i bizarne situacije da se demantuju neki događaji o kojima se uopšte nije izveštavalo, ali da se, ukoliko vladajuća partija pošalje demanti na nešto to objavi, a građani ostaju zbunjeni, jer ne znaju o kom događaju se radi. Treći slučaj jeste taj da se prosto teme stavljaju u određeni kontekst koji uopšte ne odgovara stvarnosti, odnosno da

se interpretira na način koji odgovara određenoj političkoj agendi, a ne onome što je objektivno, što bi trebalo da bude jedan od glavnih postulata novinarstva. Tu je i zabranjivanje pojavljivanja određenih ličnosti za koje se smatra da su nepodobne, objašnjava Dušan Aleksić.

Ako medij želi da predstavi objektivnu sliku, suočiće se sa posledicama. Aleksić je naveo primer Televizije Belami.

U Nišu imamo situaciju da su televiziji Belami, koja po svom izveštavanju često može da se definiše kao da je bila bliska vlasti, a zbog toga što je direktno prenosila proteste 1. marta i generalno izveštavala o studentskim protestima, ne samo ukinuta sredstva nego je velikom broju sponzora koji je direktno povezan sa vlastima zabranjeno da se reklamira na toj televiziji, što je praktično dovelo do njenog gašenja. Oni su prepolovili broj zaposlenih. Ta televizija je sada na aparatima za preživljavanje. Kakva god da je, ona je televizija koja postoji 30 godina i koja je na neki način brend grada Niša, kaže Aleksić.

I sami naši sagovornici doživeli su da lokalne vlasti pokušavaju da utiču na njihovu uređivačku politiku.

Prvo su pokušavali kroz ucene, sad koriste SLAPP tužbe i uskraćivanje sredstava da nas unište, navodi Nenad Paunović.

Jeton Ismaili navodi da su pokušaji uticaja na uređivačku politiku posebno prisutni za vreme izbora.

Kada je u toku izborna kampanja, od aktera tih izbora ima pokušaja da se utiče na redakciju. To je pre svega da se ne da prilika suprotnim strankama ili drugim partijama da imaju pristup medijima i tako da favorizuješ određenu stranku, kaže on.

Bez medijskog pluralizma

Medijski pluralizam, i pored brojnosti medija, gotovo i ne postoji, kao što, po oceni naših sagovornika, ne postoje ni nezavisne, odnosno objektivne i profesionalne lokalne redakcije. Prosečna ocena koju su naši sagovornici dali za medijski pluralizam je dvojka.

Mediji koji u ovom trenutku funkcionišu na način na koji bi mediji trebalo da funkcionišu i da rade održavaju se na entuzijazmu, a to niti je održivo niti je sistemsko rešenje. Dakle, ukoliko želite da se bavite medijima, morate da budete ili produžena ruka vlasti ili da prosto od svog medija napravite platformu za različite protivzakonite aktivnosti, kaže Aleksić.

Mihajlo Stojković smatra da novinarstvo ne može biti profesionalno u uslovima u kojima živimo.

Kako da ja budem profesionalan i objektivan, kad predsednik gradskog odbora stranke koja je na vlasti ne želi da razgovara sa mnom, ako ne postoji druga strana? Mi ne možemo da se bavimo svojim poslom. Živimo u jednom društvu koje je potpuno razoreno. Svi kažu da su lokalni mediji u Srbiji katastrofa. Ja volim da kažem da su lokalni mediji u Srbiji najbolji što u ovom trenutku mogu da budu, smatra on.

Nikola Doderović ističe da situacija sa medijskim pluralizmom nije samo problem juga Srbije, već problem u celoj Srbiji generalno.

Kad pogledamo – medijska manjina uticajnih, moralno upitnih persona, kontroliše sve medije u Srbiji. Medijske slobode su nam iz godine u godinu sve gore, što pokazuju i ova privođenja i napadi na novinare. Svako ko se ne slaže ili kritikuje režim sam po sebi bude prozvan da je strani plaćenik i fašista, kaže Doderović.

Dodaje da su nezavisni odnosno profesionalni mediji na samrti.

Većinski deo medijskog miljea u Srbiji ima urednike koji rade više po zadatku nego što rade po osnovnim etičkim načelima novinarstva. Na lokalnom nivou nemamo nijednu nezavisnu televiziju. Imamo skoro potpuni medijski mrak, navodi on.

Takva situacija odražava se i na solidarnost među novinarima.

Čak i kada je bio izveštaj Amnestija, u okrugu niko nije objavio. Solidarnost nula. Prvo nisu verovali da se to desilo. Poverovali su više priči policije i BIA da je to apsolutna laž, kaže Milanov.

O nedostatku solidarnosti govori i Nenad Paunović.

Prošle godine, kad nam grad nije dao ni dinara, seo sam u hol opštine da štrajkujem glađu. Sutradan je gradonačelnik pozvao sve novinare. Napisali su otvoreno pismo protiv mene i govorili kako treba da idem u penziju. Svi direktori i glavni urednici. To je solidarnost, kaže Paunović.

Ipak, postoje i pozitivni primeri.

Nekoliko situacija koje su bile ove godine pokazale su da postoji solidarnost. Zbog poslednjeg napada na našu novinarku bio je protest, okupljanje studenata i novinara ispred redakcije. Postojala je i novinarska solidarnost prilikom vređanja dopisnice RTS-a u Nišu. To su bili, mogu da kažem, svetli primeri solidarnosti među novinarima, navodi Milan Zirojević.

I Nikola Lazić navodi da solidarnost novinara postoji, te da u Bujanovcu i te kako razmenjuju informacije, vesti, fotografije.

Da postoji solidarnost Nikola Doderović posebno je video nakon privođenja, kada su ga kolege

kontaktirale i svako je želeo da ga sasluša.

Mnogo mi je drago što i na terenu vidim to razumevanje. Na primer, kada treba da usnimimo neki kadar, bilo šta, niko ne gleda da samo izgura svoju priču, nego gleda da svi možemo da izvučemo nešto iz toga i da imamo informacije i slike, događaj. To je najbitnije. Kada tako održavamo prijatan odnos međusobno i poštujemo jedni druge ne pokazujemo samo neku vrstu solidarnosti, nego i održavanja profesionalnosti novinarstva, ističe Doderović.

Sredstva sa konkursa rezervisana za podobne

Većina analiziranih redakcija odustaje od konkursa za finansiranje medijskih sadržaja, i onih na lokalnu i konkursa Ministarstva za informisanje i telekomunikacije, smatrajući to uzaludnim, budući da se zna kojim će medijima projekti biti odobreni.

Veliki broj odgovornih, profesionalnih medija uopšte ne želi da učestvuje u tome, jer je veliki posao da se prikupi dokumentacija, ulažete kreativni napor da zaista osmislite medijske sadržaje koji će biti smisleni i onda da date svoju ideju koja u najboljem slučaju neće proći, a u najgorem će biti prosleđena nekom drugom ko te pare treba da dobije, kaže Aleksić.

InfoVranjske ne učestvuju na lokalnim konkursima.

15

Ne javljamo se iz razloga što su oni odlučili da 50, 60, 70%, zavisi od godine, daju televizijama, jer je predsednica Skupštine, u tom trenutku zamenica gradonačelnika, izjavila da je televizija skupa igračka i oni moraju da imaju više. Onda televizije imaju svoje portale, pa oni i tu uzmu. Pa televizije imaju svoje radije, pa onda i tu uzmu parče kolača. I onda da ja pišem projekat, da radim izveštavanje, za nekih 150.000 dinara, koje ne znam kad će da mi legnu. Ne želim da zvučim bezobrazno, za lokalni medij, 150.000 dinara nije mali iznos, ali nemoguće je raditi sa njima za taj novac, objašnjava Stojković.

Ne javljaju se ni na konkurse Ministarstva, jer, kako kaže, nemaju kapacitete da pokriju neke tako važne teme i da pravdaju evropske projekte koje rade i da prate redovna dešavanja.

Svakako se ne slažem sa načinom dodeljivanja novca. Mislim da je to potpuno pogrešno, da to nikuda ne vodi, iako mislim da je sufinansiranje medija dobra ideja, dobra zamisao. Nisam protiv te ideje. Protiv toga sam da ne postoje jasni kriterijumi šta je potrebno da bi se dobio novac. Ako je to čitanost, na koju čitanost se odnosi? I Informer je čitan. Ako je to broj zaposlenih, onda Radio-televizija Srbije treba još više para da uzme. Šta je ono što će odrediti da li je moj medij značajan za Vranje ili ne?, navodi Stojković.

Iako, kako kaže Nenad Paunović, namerno konkurišu, Radio Plus nije dobio sredstva na gradskom

konkursu, a Ministarstvo je odbilo sve četiri prijave.

Sredstva se dele podobnima, navodi Paunović.

Prosečna ocena koju su naši sagovornici dali za transparentnost konkursnog procesa je dvojka.

Milan Zirojević navodi da transparentnost postoji, ali je fasadna.

Kao i za mnoge druge stvari u zemlji, postoji neka fasada. I ta fasadna transparentnost postoji. Zna se ko su komisije, ko je dobio novac za kakve projekte. Sve to postoji, ali to je samo fasada. Ne postoji monitoring tih projekata. Mislim da se niko ne bavi time šta su oni na kraju uradili za taj novac. Drugo, to je model koji je po mom mišljenju već prevaziđen i koji služi isključivo da se finansiraju mediji koji su bliski režimu, a koji je posledica fasadne odluke da nema medija u javnom vlasništvu. Ide se na privatizaciju medija, ali će se oni zaobilaznim putem finansirati iz državne kase. I taj model, i ne samo taj, nego i ta sponzorstva sa državnim preduzećima itd, doneo je ogroman broj medija u Srbiji koji ničemu ne služe, smatra Zirojević.

Jeton Ismaili navodi da, osim toga da se vidi ko je šta dobio, nema transparentnosti. Ne zna se ni kako je ni zašto određen projekat bodovan toliko, ili zašto je dobio toliko sredstava.

16

Finansijska nestabilnost – najveći izazov u poslovanju medija

Ključni izazov u poslovanju medija jeste finansijska nestabilnost. I sami naši sagovornici su navodili kako se pitaju kako njihovi mediji uopšte opstaju. Nenad Paunović navodi kako ne zna kako će njegov medij raditi posle avgusta, budući da tada ističe projekat putem koga obezbeđuje plate za svoje zaposlene.

Vrlo mali procenat finansija dolazi od marketinga. Kao ključni problem za razvoj marketinga sagovornici izdvajaju to što je jug Srbije siromašan, te i nema razvijene industrije. S druge strane, i tamo gde postoji, industrijalci izbegavaju oglašavanje u nezavisnim medijima, kako ne bi došli u konfrontaciju s lokalnim vlastima. Još jedan problem sa marketingom jeste to što vlasnici firmi nisu uvek svesni značaja oglašavanja u lokalnim medijima.

Imajući u vidu “kažnjavanje” nezavisnih medija nedobijanjem sredstava na konkursima Ministarstva i vlasti, okreću se stranim donatorskim fondovima, čiji su projekti vrlo važni za opstanak medija. Od donatora najčešće se spominje EED, a mnogi analizirani mediji sarađivali su sa IREX-om, bez čije pomoći su ostali stopiranjem USAID-a.

Ipak, poteškoće predstavljaju komplikovane procedure, mnogo posla prilikom izveštavanja o projektu, a pojedini sagovornici navode i lobiranje.

Vrlo teško dolazimo do sredstava. Procedura je komplikovana, a često se fondovi ne fokusiraju na lokalne probleme u unutrašnjosti, navodi Paunović.

Ono što je problem, svima nama koji radimo sa donatorima, vrlo često je jedno komplikovano izveštavanje, gde moraš dodatno da platiš ljude, moraš da uložiš dodatne resurse da bi radio izveštavanje. Imamo vrlo negativna iskustva s nekim donatorima što se toga tiče, kaže Lazić.

Ja sam aplicirao ne znam koliko desetina puta kod stranih donatora. Oni imaju određene korespondente koji pitaju ko smo. Ukoliko ti korespondenti imaju loše mišljenje o vama, vi nikad nećete da dobijete nikakav projekat, navodi Nonić.

Donatorski fondovi nam skoro nikako nisu dostupni, pošto mislim da nemamo kapacitete da napišemo takve projekte. Nemamo lobi. Te organizacije su uglavnom u Beogradu. Što dalje od Beograda – to manje međunarodnih fondova.

Poseban primer poslovanja predstavljaju Južne vesti, gde, najveći deo finansija, 50-60%, dolazi od prihoda IT dela firme.

Gotovo svi sagovornici saglasni su da plata novinara nije dovoljna za pristojan život. Neretko je zarada minimalna, te su novinari prinuđeni da rade dodatne poslove ili da rade u više redakcija.

Redakcije sa čijim urednicima smo razgovarali većinski čine muškarci.

Koliko je interesovanje mladih za novinarstvo zavisi od sredine do sredine. Veće je u Nišu, kao univerzitetskom centru. Sredine, kao što je npr. Pirot, mladi napuštaju. Oni koji odlaze na studije, ostaju u gradovima u kojima su studirali ili odlaze u Bugarsku.

Što se tiče interesovanja ljudi, koliko ja vidim, a pratim i šta drugi rade, u Nišu nema novih novinara. Ko je kriv za to? Novinari. U Nišu imamo i komunikologiju i žurnalistiku. I pored dve studijske grupe, koje se bave time, oni nisu izbacili novinare koji će biti zainteresovani za svoj posao. Pa ti oblikuješ buduće generacije, ti treba da budeš taj koji ih stimuliše, da se sutra bave novinarstvom, smatra Nonić.

Mislim da mladi ne znaju ni šta je novinarstvo, a kamoli da se bave novinarstvom, ističe Jeton Ismaili.

Manji broj redakcija ima resurse za obuku mladih novinara, ali sve su upoznate sa obukama koje nude NUNS, UNS, NDNV i druge organizacije, te novi kadar na taj način obučavaju.

Ono što Milan Zirojević navodi kao problem pri zapošljavanju mladih kadrova, pored toga što im se ne može ponuditi dobra plata, jeste to što mnogi koji se javljaju na konkurse „imaju obrazovanje, ali nemaju suštinske veštine za bavljenje pozivom”.

Da su finansije najveći izazov u privlačenju novih kadrova smatra i Mihajlo Stojković.

Imali smo jednu devojku, koja je iz takve porodice da je plata u novinarstvu za nju nedeljni trošak. Gde će ona da se zadrži? I pod broj dva, ono što se meni desilo jeste da su dva novinara, koja su radila za InfoVranjske, odlučila da svoju karijeru nastave u političkim strankama. Meni je to nerazumljivo, jer ja nisam čovek koji bi takvu odluku doneo. Ali očigledno da je to 'koketiranje' sa političarima, sa informacijama, malo zavodljivo i onda smatraju da bi i oni to mogli na neki način, navodi Stojković.

SLAPP tužbe

Upravo finansijsku nestabilnost medija režim koristi da uguši slobodno novinarstvo, i to putem SLAPP tužbi, čiji je cilj da finansijski iscrpe medije.

Većina medija analiziranih u ovom izveštaju nije imala SLAPP tužbe.

Međutim, Nenad Paunović imao je čak šest. Prema podacima sa portala Plus Online, Nenad Paunović je tužen zbog nekoliko svojih tekstova, objavljenih na Portalu Pirot Plus online, u kojima iznosi svoj stav, način razmišljanja i pogled na izveštavanje određenih medija i dopisnika u Pirotu. Najnovijom presudom Apelacionog suda u Beogradu, po zajedničkoj tužbi Zorana Panića (Urednik TV Pirot), Aleksandra Ćirića (vlasnik Pirotskih vesti) i Vite Ćirića (dopisnik Novosti), Paunović je dužan da isplati ukupno 582 000 dinara: 252 000 dinara tužiocima na ime parničkih troškova i po 110 000 dinara svakom pojedinačno na ime povrede časti i ugleda.

Ovu presudu Paunović ocenjuje kao ogroman udar na njegov rad i egzistenciju. Osim pomoći porodice, pomoć su mu pružile Građanske inicijative, Krokodil, a preko objave Krokodila i građani.

InfoVranjske su jedan od prvih medija koji je dobio SLAPP tužbu od strane Milenijum tima.

Mi smo bili u Vranjskoj banji gde je Vuk Jeremić sa Narodnom strankom držao konferenciju na kojoj su rekli da je Milenijum tim kupio Institut za ispitivanje vode "Jaroslav Černi". I onda su rekli da će oni kupiti celu banju, da će kupiti sve banje, da oni žele da kontrolišu vodu, vazduh, zemlju. I cela ta politička govorancija nije bila protiv Milenijum tima, nego protiv ovog sistema, gde su više pričali o Aleksandru Vučiću i njegovim dilovima sa njim, a manje o Milenijum timu. Milenijum tim je u tom trenutku tužio tri medija – nas, Jugpress i Vranje news. Jugpress čak nije ni bio na konferenciji, oni su uzeli zvanično saopštenje stranke. I koliko se ja sećam, 100.000 evra je bila ta prva tužba i još 20.000 ili 30.000 evra tužba protiv sada već pokojnog urednika Saše Stojkovića kao odgovornog lica. To se završilo tako što su je prvo smanjili. Nakon što je Saša preminuo 2021, oni su u februaru 2022. godine povukli tužbu protiv njega, a ovu su stavili na 100 evra. To još uvek nema

zvanični kraj, navodi Mihajlo Stojković.

Stojković ističe da svako tužilaštvo koje prihvati vođenje slučaja protiv medija mora da zna da, bez obzira na to kakav je slučaj, u tom trenutku određuje sudbinu lokalnom mediju.

Taj sudija koji je rešio da nama iz džepa izvadi 60, 50, 45 hiljada dinara, mora da zna da je to za nas ozbiljan novac. Ali državne organe to ne interesuje, jer oni kako god radili ili ne radili, 1. i 15. primaju platu. Njih u tom smislu privatni sektor, apsolutno i nikako ne interesuje, ističe Stojković.

I Srđan Nonić suočio se sa SLAPP tužbom.

Još uvek imam jednu koja traje od 2021. godine. Pisao sam o reizboru direktora Doma učenika srednjih škola i jedan od aktera u priči, tadašnji predsednik Upravnog odbora, tužio me je za povredu ugleda časti bez ikakve osnove. Ja sam izneo samo podatke koje sam dobio iz zapisnika, iz PIO fonda – ko je sve bio tad predsednik upravnog odbora, ko je s kim šta potpisivao, nikakvih uvreda nema. Taj proces traje već četvrtu godinu. U prvostepenom postupku sam izgubio, a sada je na apelaciji. Presuda kaže da sam kriv, jer sam stavio tužioca u negativni kontekst, navodi Nonić.

ZAKLJUČAK

Podaci koje smo dobili na osnovu intervjua usaglašeni su sa nalazima izveštaja „Indikatori za nivo slobode medija i indeks bezbednosti novinara 2024“.

Novinari na jugu Srbije izloženi su svim oblicima ugrožavanja bezbednosti – političkim pritiscima, verbalnim pretnjama, a na protestima lako mogu postati i meta fizičkih napada. Bezbednost im je ugrožena i od strane onih koji treba da se postaraju da tako ne bude – od policije, koja ih privodi bez obrazloženja, pa čak i instalira špijunski softver na telefon novinara.

Ono što su određeni sagovornici prepoznali kao poseban problem jeste udaljenost od centra, odnosno Beograda, i kada je u pitanju saradnja sa novinarskim udruženjima, i kada je u pitanju pristup donatorskim fondovima.

Opstanak manjih nezavisnih redakcija na jugu Srbije upitan je zbog nestabilnosti finansija. Od konkursa za sufinansiranje medijskih sadržaja sve više medija odustaje zbog brojnih nepravilnosti u tom procesu, a finansiranje od oglašavanja je praktično nemoguće, prvenstveno zbog nerazvijene industrije na jugu, a zatim i upliva politike. Upravo finansijsku nestabilnost koriste oni kojima nezavisno novinarstvo ne ide u prilog, te je stoga na jugu Srbije aktivan mehanizam SLAPP tužbi, koji služi da ih novčano iscrpi.

Niske zarade i uslovi u kojima novinari rade ne privlače nove kadrove, osim u Nišu kao univerzitetskom centru, te profesionalno novinarstvo u manjim gradovima na jugu Srbije opstaje zahvaljujući upornim i novinarima i urednicima kojima je na prvom mestu javni interes.

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije, Norveške i Balkanskog fonda za demokratiju, projekta Nemačkog Maršalovog fonda SAD. Za njenu sadržinu isključivo je odgovorna Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i ta sadržina nužno ne izražava zvanične stavove Evropske unije, vlade Norveške, Nemačkog Maršalovog fonda i Balkanskog fonda za demokratiju.